

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

5. Греков Є., Грекова М. Розвиток права інтелектуальної власності в медичній сфері в аспекті реалізації права особи на доступність лікарських засобів // Право і суспільство. – 2014. – №1. – С.15-22.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Москаленко В.В.

Студент II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Гончарова А.В.

к.ю.н., доцент, заступник директора з міжнародних зв'язків ННІ права

Сумського державного університету

Медіація – це неформалізована, але чітко структурована процедура врегулювання спору за участі нейтрального посередника (медіатора), який підтримує сторони у досягненні ними взаємовигідного рішення. Медіація має добровільний, а не зобов'язальний характер: сторони за власним бажанням можуть припинити медіацію або продовжити її. Сторони самі або доходять згоди або ні, за них ніхто не приймає рішень. Однією з умов медіації є її конфіденційність: усе, що відбувається під час медіації, залишається в таємниці. Медіація як шлях врегулювання спору, зорієнтована, насамперед, на інтереси сторін: віднаходження рішення не обмежується виключно правовим предметом спору, воно охоплює широке коло питань, пов'язаних з економічними, фінансовими чи то особистими інтересами сторін [1].

Розвиток альтернативних методів вирішення спорів набув популярності в середині 70-х роках ХХ століття. Першими, хто запровадив медіацію на державному рівні були США, а згодом і більшість країн Європи почали розвивати медіацію як один з альтернативних методів врегулювання спорів. Медіація має ряд переваг:

- сфера застосування медіації не обмежується певним видом конфліктів, її проведення можливе у будь-яких спорах;
- сторони самі між собою узгоджують, які питання економічного та виробничого характеру, і в якому об'ємі, вони хочуть обговорити;
- процедура медіації гнучка й неформалізована, тому її легко підлаштувати до потреб сторін.

Попри всі переваги медіація має ряд недоліків:

- медіація неможлива у спорах, вирішення яких потребує створення прецеденту;
- у випадках, коли одна із сторін прагне публічної реабілітації або ж вимагає незалежної (правової) оцінки спору.

Якщо говорити про Україну, то сфера альтернативних методів врегулювання спорів в даний час не є розвиненою. Проте процес євроінтеграції змушує Україну до розвитку питання про застосування подібних методів (зокрема, медіації) в юридичній практиці. Потрібно зазначити, що впровадження медіації в Україні включено до Плану дій щодо імплементації кращих практик якісного та ефективного регулювання, відображених Групою Світового банку в методології рейтингу «Ведення бізнесу», затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. №1406-р.

В Україні впровадження Закону «Про медіацію» довгий час було та є дискусійним серед юристів-вчених. По-перше: медіація є способом вирішення спорів, для застосування якого у приватній сфері не потрібно обов'язкового існування певної законодавчої бази. Даний процес є добровільний для сторін та гнучкий. Він здійснюється на договірних засадах та може співіснувати з уже існуючим регулюванням цивільних та господарських правовідносин. Тому, доки цей механізм застосовується у спосіб, що не передбачає залучення державних інституцій в його реалізацію, обов'язковість законодавчого регулювання може мати різні підходи [2].

В Європейському Союзі питання запровадження медіації вирішилося дещо швидше, ніж в Україні. Підтвердженням цього є Директива 2008/52/ЄС Європейського Парламенту та Ради з певних аспектів медіації в цивільних і комерційних справах, яка була затверджена 21.05.2008 р. (далі – Директива) та передбачала імплементацію відповідних норм у законодавство держав-членів до 21.05.2011 р. Директива закріплює мету, поняття «медіація», основні принципи проведення та запровадження механізму медіації в національне законодавство країн-членів ЄС:

Стаття 1. Мета та обсяг застосування

1. Метою цієї Директиви є спростити доступ до методів альтернативного врегулювання спорів та сприяти мирному вирішенню спорів, через стимулювання використання медіації та забезпечення збалансованих взаємовідносин між медіацією та судовим провадженням.

2. Ця Директива застосовуватиметься при міжнародних спорах у цивільних та комерційних справах за винятком тих прав і обов'язків, якими сторони не розпоряджаються згідно з відповідним застосовуваним законом. Зокрема, її дія не поширюватиметься на питання доходів, митні або адміністративні справи, або на

відповідальність держави за дії або бездіяльність при виконанні державним органом владних повноважень (*acta iure imperii*).

3. У цій Директиві термін "держава-член" означатиме всі держави-члени за винятком Данії.

Стаття 3. Визначення

Для цілей цієї Директиви наступні слова вживатимуться у значеннях:

а) "Медіація" означатиме структурований процес незалежно від того, як він називатиметься або як на нього посилаються, через який дві або більше сторін спору намагаються самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора (посередника). Цей процес може бути ініційований сторонами або запропонований рекомендацією або наказом суду, або приписаний законодавством держави-члена. Він включає медіацію, яку проводитиме суддя, який не є призначений суддею в будь-якому судовому провадженні стосовно конкретного спору. Він виключає спроби, які робить в суді суддя, що розглядає справу для розв'язання спору в ході судового провадження стосовно цього спору;

б) "Медіатор" означає будь-яку третю особу, яку попросили провести медіацію у ефективний, неупереджений та компетентний спосіб, незалежно від віросповідання або професії цієї третьої особи в цій конкретній державі-члені і від способу, у який ця третя особа була призначена або отримала прохання провести медіацію.

Стаття 4. Забезпечення якості медіації

1. Держави-члени повинні заохочувати будь-якими засобами, які вони вважають прийнятними, розробку та дотримання добровільних кодексів поведінки з боку як медіаторів, так і організацій, що надають медіаційні послуги, а також функціонування інших ефективних механізмів контролю якості щодо надання медіаційних послуг.

2. Держави-члени повинні заохочувати початкове професійне навчання медіаторів та підвищення їх кваліфікації, щоб забезпечити проведення медіаційних процесів у ефективний, неупереджений та компетентний спосіб по відношенню до сторін.

Стаття 5. Звернення до медіації

1. Суд, в якому порушено судову справу, вправі, якщо вважає за доцільне, і врахувавши всі обставини справи, запросити сторони використати медіацію з метою розв'язання спору. Суд також має право запросити сторони відвідати інформаційну сесію про використання медіації, якщо такі сесії проводяться і якщо до них можна мати простий доступ.
2. Ця Директива не обмежує дії національного законодавства, яким передбачено обов'язкове застосування медіації або згідно з ним використання медіації підлягає

стимулам або санкціям перед початком чи після початку судового провадження, за умови що таке законодавство не перешкоджає сторонам реалізувати їх право доступу до системи правосуддя [3].

З огляду на вимоги часу чи західних партнерів, в Україні наразі триває вже не перша спроба законодавчо врегулювати цей механізм та надати йому певних інституційних рис, а саме: загально-визначеної термінології, закріплення основних принципів проведення медіації, мінімальних стандартів навчання медіаторів, наявність реєстрів медіаторів тощо.

Законодавчі ініціативи щодо медіації в Україні беруть свій початок з 2015 р. і тривають дотепер. За цей час у Верховній Раді України було зареєстровано кілька проектів Закону «Про медіацію», проте на сьогодні законодавча процедура ще триває. В даний момент у парламенті представлені два законопроекти (№3665 та №3665-1), враховуючи висновки Головного науково-експертного управління. Законопроект №3665 було прийнято у першому читанні й наразі триває робота з його доопрацювання та підготовки до другого читання.

Щодо дискусійних питань впровадження медіації в Україні, варто відзначити, що не всі вони стосуються саме положень законопроекту, але більшість з них знайшла своє відображення у його положеннях.

В Україні передбачені більш широкі можливості для використання медіації – починаючи від стадії, на якій сторони ще не звернулися до суду, та закінчуючи стадією виконавчого провадження. Таким чином, проаналізувавши норми чинного законодавства та положення законопроекту №3665 можна зафіксувати деякі, певним чином, схожі факти. Наприклад: в ст. 3 законопроекту №3665 вказується, що "медіація може бути проведена у разі виникнення конфлікту (спору) як до звернення до суду (третейського суду), так і під час або після судового чи третейського провадження, в тому числі під час виконавчого провадження» [4]. Відповідно до чинного законодавства, на даний момент сторони можуть послуговуватися положеннями процесуальних кодексів про мирову угоду (ст. 175 ЦПК, ст.78 ГПК), які надають сторонам можливість укласти мирову угоду під час розгляду справи судом.

Отже, на даний момент в Україні продовжуються дискусії серед вчених щодо запровадження медіації та форми, якої набуде даний вид альтернативного вирішення спорів. Можна з певністю сказати, що ситуація проясниться лише після того, коли законопроект №3665 набере законної сили і в Україні буде проведено перше вирішення спору за допомогою медіатора. Лише після цього можливо буде проаналізувати всі

неточності та помилки в законодавстві і створити гарну законодавчу базу для цього виду альтернативного вирішення спорів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Що таке медіація? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dispute-resolution-hamburg.com/ua/ua/mediation/what-is-meditation/>.
2. Медіація: європейський досвід і українські реалії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/mediaciya-evropeyskiy-dosvid-i-ukrayinski-realiyi.html>
3. Директива №2008/52/ЕС Європейського парламенту та Ради з певних аспектів медіації у цивільних та комерційних справах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a95.
4. Проект закону про медіацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57463.

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ МАЙНА РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Сергієнко Б.Б.

*Студентка II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Івашова І. П.

к.ю.н., доцент кафедри ЦПД ННІ права Сумського державного університету

Релігійні організації, як і будь-який суб'єкт права можуть від свого імені реалізовувати належні їм права, в тому числі і майнові. Слід зазначити, що майно, власниками якого є релігійні організації, може використовуватись лише за цільовим призначенням, а саме задоволення релігійних потреб вірян.

Традиційно, найпоширенішою підставою набуття права власності незалежно від статусу суб'єкта є придбання майна або його створення власними зусиллями та коштами. Релігійні організації не є виключенням. Таким чином, миряни можуть проводити будівельні роботи приміщень, створювати певні предмети, або ж здійснювати реставраційні роботи. Така практика є характерною у більшості випадків для монастирів.

Проаналізувавши статутні документи, а саме статuti Української Православної Церкви Київського Патріархату та Української Православної Церкви Московського Патріархату, можна виділити ще одну підставу набуття права власності релігійних організацій. Для релігійних організацій характерною ознакою є організаційна єдність, що передбачає складну ієрархічну структуру. Так, наприклад, Українська Православна